

ترجمان دانش

ضرورت، چالش‌ها و مسیر عملی

محمد رشیدی | پژوهشکده آینده‌پژوهی در سلامت، دانشگاه علوم پزشکی کرمان

نقش‌های دانشگاه‌های امروز و آینده

نسل اول

تولید دانش‌آموخته

نسل دوم

تولید دانش

نسل سوم

تولید ثروت

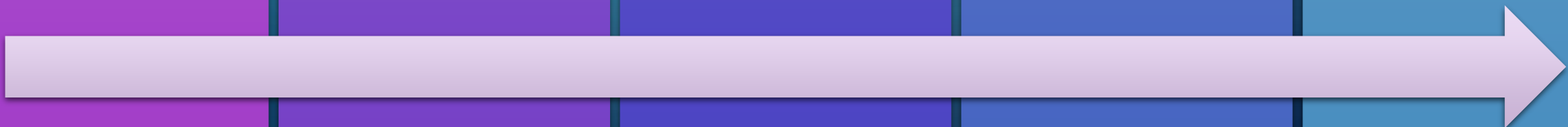
نسل چهارم

تولید رفاه

نسل پنجم

تولید تمدن

ترجمان دانش چیست؟

ترجمان دانش فرآیندی پویا، تعاملی و نظام‌مند است که طی آن دانش تولیدشده از پژوهش، به صورت صحیح، به‌موقع و قابل‌استفاده به دست مصرف‌کنندگان دانش می‌رسد و در تصمیم‌گیری‌ها و اقدامات عملی به کار گرفته می‌شود.

ترجمان دانش = تبدیل «دانستن» به «انجام دادن»

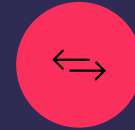
پُر کردن شکاف بین «آنچه می‌دانیم» و «آنچه در عمل انجام می‌دهیم»

اجزای کلیدی ترجمان دانش

بکارگیری دانش

استفاده از شواهد در تصمیم‌گیری و عمل برای
تقویت نظام سلامت

تبادل دانش

تعامل دوطرفه بین پژوهشگر و ذی‌نفع برای
به‌اشتراک‌گذاری یافته‌ها

تولید دانش

خلق شواهد علمی معتبر و کاربردی از طریق
پژوهش نظام‌مند

این سه جزء در کنار هم، چرخه‌ای پویا می‌سازند که هدف نهایی آن **بهبود نتایج سلامت مردم** است.

چرا مهم است؟

ضرورت ترجمان دانش از نگاه پژوهشگر

کنترل روایت پژوهش

اگر خودتان روایت نکنید، دیگران آن را تحریف می‌کنند

ارتقای اعتبار علمی

امتیاز پژوهشی، جذب بودجه و مرجعیت علمی

بزرگتر شدن دایره تأثیر

یافتن مخاطب واقعی فراتر از هم‌رشته‌ای‌ها

پاسخگویی اجتماعی

دین به جامعه‌ای که هزینه پژوهش را پرداخته است

ماندگاری و ارثیه علمی

تبدیل شدن به فردی که «تغییر ایجاد کرده»، نه فقط «مقاله نوشته»

هدفمند شدن پژوهش‌های آینده

دریافت بازخورد از ذی‌نفعان و کشف نیازهای واقعی

«ترجمان دانش، سرمایه‌گذاری روی خود پژوهشگر است؛ نه فقط یک وظیفه اضافه.»

فصل دوم

چالش‌های ترجمان دانش

ترجمان دانش با موانع چندلایه‌ای روبه‌روست که در سه سطح **فردی، نهادی و زمینه‌ای** دسته‌بندی می‌شوند. شناخت این چالش‌ها، نخستین گام برای غلبه بر آنهاست.

چالش‌های سطح فردی

پژوهشگران و کاربران دانش

بسیاری از پژوهشگران ترجمان دانش را صرفاً در قالب انتشار مقاله می‌بینند و برای انتقال یافته‌ها به زبان ساده آموزش ندیده‌اند. بی‌اعتمادی متقابل و نقش‌آفرینی سیاسی مدیران نیز موانع جدی هستند.

تصمیم‌گیری درباره استفاده از شواهد، اغلب تحت‌تأثیر علایق شخصی یا وابستگی‌های سیاسی قرار می‌گیرد.

1

(۱) کمبود آگاهی نسبت به مفهوم ترجمه دانش - پژوهشگران فقط آن را به‌عنوان انتشار مقالات می‌بینند

2

(۲) مهارت‌های ارتباطی محدود - ناتوانی در ترجمه یافته‌ها به زبان ساده

3

(۳) بی‌اعتمادی متقابل - کمبود اعتماد بین پژوهشگران و سیاست‌گذاران

4

(۴) سوگیری سیاسی و شخصی - تصمیم‌گیری‌ها تحت تأثیر منافع شخصی به‌جای شواهد

چالش‌های سطح نهادی

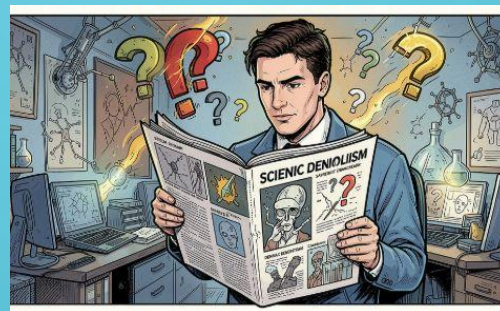
- **فقدان ساختار و فرآیند مشخص:** دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران اغلب فاقد ساختارهای حمایتی، قوانین و مقررات لازم برای فعالیت‌های ترجمان دانش هستند.
- **عدم تخصیص منابع مالی:** بودجه‌ای برای اجرای فرآیند ترجمان دانش و انتشار نتایج به شکل مناسب اختصاص داده نمی‌شود.
- **نبود نظام انگیزشی و ارزیابی:** مکانیزم‌های تشویقی برای پژوهشگرانی که اقدام به ترجمان دانش می‌کنند وجود ندارد و ارزیابی‌ها معمولاً بر اساس تعداد مقالات است.
- **تغییرات مدیریتی و از دست رفتن حافظه سازمانی:** جابه‌جایی مکرر مدیران، تداوم فرآیندهای ترجمان دانش را مختل کرده و تجربیات سازمانی از بین می‌رود.
- **تولید دانش ناکارآمد:** تمرکز بر موضوعات مورد پسند مجلات به‌جای نیازهای واقعی جامعه، منجر به تولید تحقیقات تکراری و فاقد کاربرد می‌شود.

چالش‌های سطح زمینه‌ای

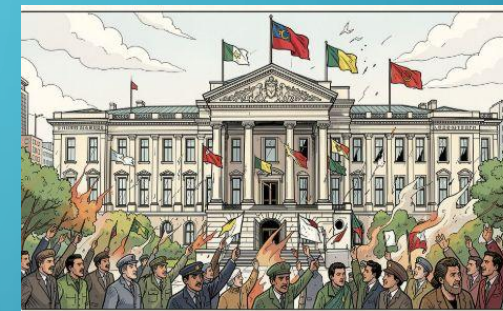
نبود بخش خصوصی فعال

سهم ناچیز بخش خصوصی در تأمین اعتبارات پژوهشی (تنها حدود ۳٪ در علوم پزشکی ایران)

انکار علمی

تضعیف اعتماد عمومی به علم و کاهش مشروعیت شواهد پژوهشی

بی‌ثباتی سیاسی

تغییرات مکرر دولت‌ها و اولویت‌های سیاسی، تداوم پروژه‌های تحقیقاتی را مختل می‌کند

ترجمان دانش نه یک فرآیند خطی، بلکه سیستمی پیچیده است که نیازمند مداخلات هم‌زمان در هر سه سطح فردی، نهادی و زمینه‌ای است.

مسیر عملی

برای تبدیل چالش‌ها به فرصت، نیازمند رویکردی نظام‌مند و چندسطحی هستیم. مسیر عملی ترجمان دانش از **شناخت دقیق موانع** آغاز می‌شود و با طراحی مداخلات هدفمند در سطوح فردی، نهادی و زمینه‌ای ادامه می‌یابد.

01

شناخت و پذیرش

درک ضرورت ترجمان دانش توسط پژوهشگران، مدیران و سیاست‌گذاران

02

ظرفیت‌سازی

آموزش مهارت‌های ارتباطی، ایجاد ساختارهای حمایتی و تخصیص منابع

03

اجرا و نهادینه‌سازی

پیاده‌سازی فرآیندها، ایجاد نظام انگیزشی و ارزیابی تأثیر

04

پایش و بهبود مستمر

حفظ حافظه سازمانی، بازخورد از ذی‌نفعان و اصلاح مسیر

پژوهشگر

پزشک/
متخصص
بالینی

عموم مردم

سیاست‌گذار

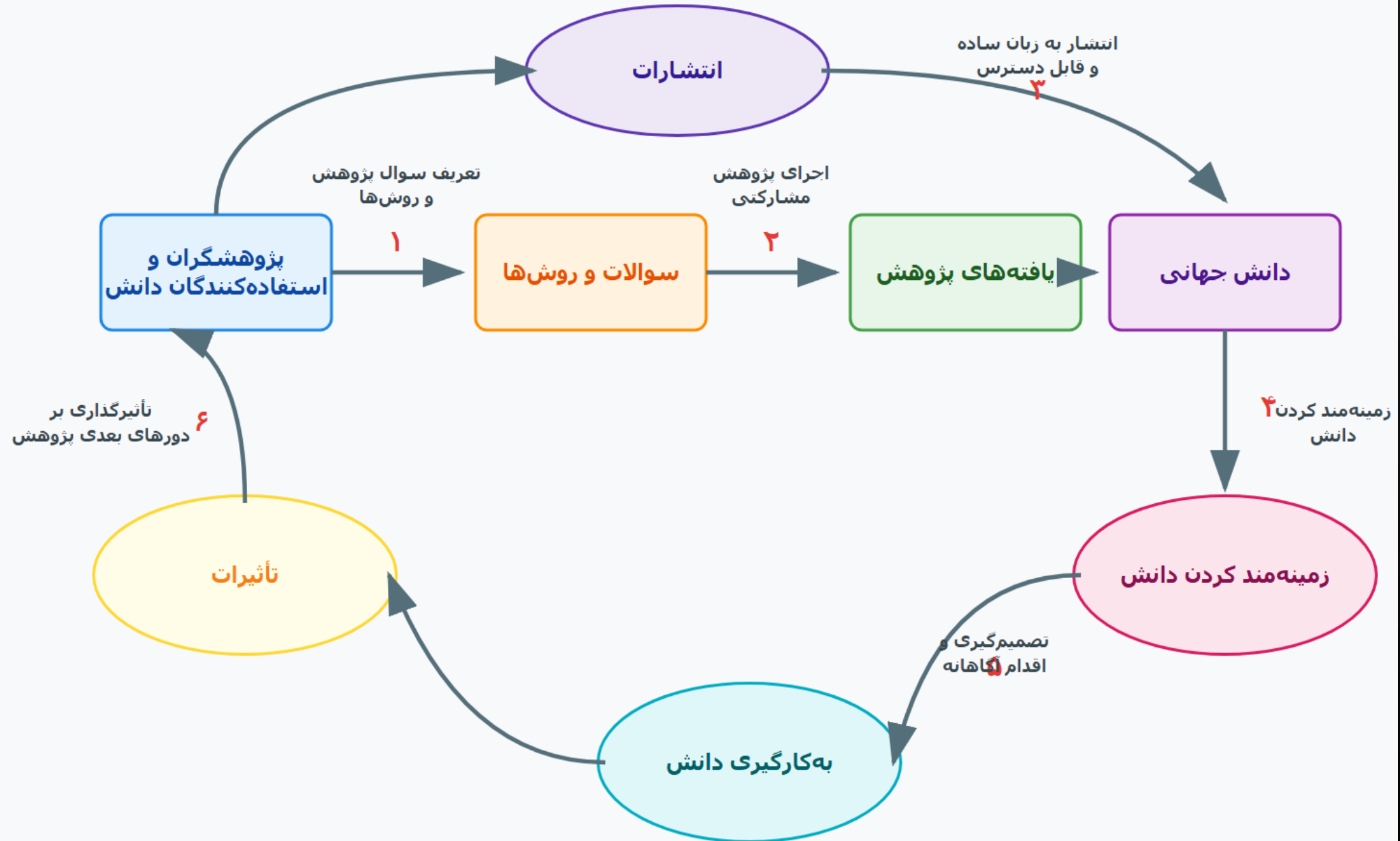

صنعت

استفاده‌کنندگان دانش

چرخه پژوهش و شش فرصت ترجمان دانش

ابزارهای ترجمان دانش

چگونه یافته‌های پژوهشی را از صفحه‌های علمی به دنیای واقعی منتقل کنیم؟

سلامت

سیاست‌گذاری

پژوهش

ابزارهای مکتوب و چاپی

برای انتقال سریع و ساده یافته‌ها به مخاطبان مختلف

خلاصه سیاستی

سند ۲ تا ۴ صفحه‌ای با توصیه‌های عملی برای سیاست‌گذاران

گزاره برگ

برگه اطلاعاتی فشرده با حقایق کلیدی و آمارهای مهم پژوهش

پژوهش‌نامه

خلاصه یافته‌های کلیدی برای مخاطبان دانشگاهی و پژوهشی

بروشور

برای توزیع در میان عموم مردم یا بیماران، با زبانی ساده و طراحی جذاب

خلاصه اجرایی

نسخه خلاصه گزارش کامل برای مدیران و تصمیم‌گیرندگان سازمانی

راهنمای بالینی

توصیه‌های عملی مبتنی بر شواهد برای ارائه‌دهندگان خدمات سلامت

نامه حمایتی

نامه‌ای مبتنی بر شواهد برای حمایت از یک سیاست یا راهکار خاص

پوستر

برای ارائه در کنفرانس‌ها یا نصب در فضای عمومی، با تمرکز بر یک پیام کلیدی

ابزارهای چندرسانه‌ای و دیجیتال

برای جذب مخاطب بیشتر و انتقال مؤثرتر پیام‌های پژوهشی

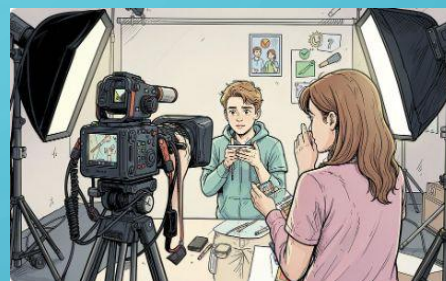
وبینار

جلسات آنلاین برای ارائه و بحث درباره یافته‌های پژوهش

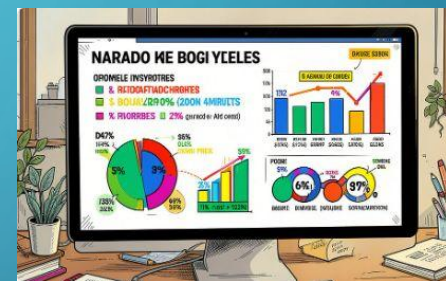
پادکست

مناسب برای پزشکان و مدیرانی که فرصت مطالعه ندارند

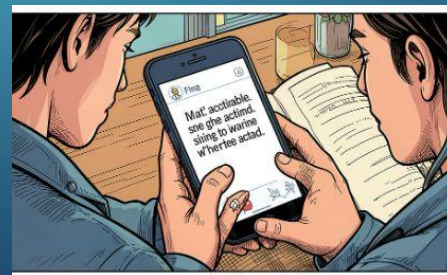
فیلم آموزشی کوتاه

ویدئوی ۱ تا ۳ دقیقه‌ای برای روایت ساده یافته‌های کلیدی

اینفوگرافیک

تبدیل داده‌های پیچیده به تصاویر گرافیکی ساده و قابل فهم

پیام کاربردی

پیام‌های کوتاه و قابل اجرا استخراج شده از یافته‌های پژوهش

ابزارهای تعاملی و ارتباطی

برای تعامل مستقیم با مخاطب و ایجاد تأثیر عمیق‌تر

→ پاناسه (۳ دقیقه‌ای)

ارائه خلاقانه کل یافته‌ها در سه دقیقه به زبان ساده

→ ژورنال کلاب تخصصی

نقد مقالات با حضور خود پژوهشگر

برای درک عمیق‌تر

→ نشست خبری

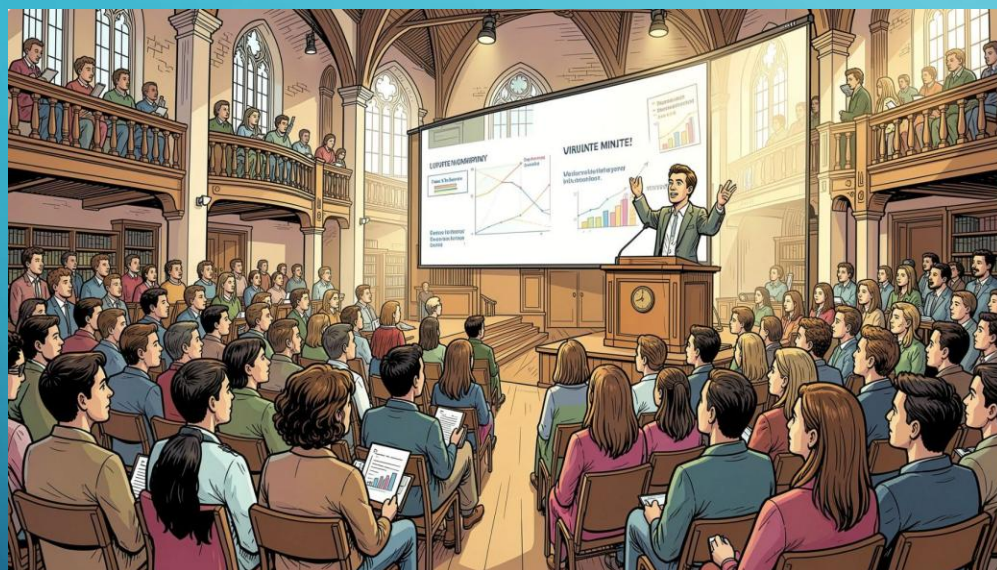
دعوت از رسانه‌ها برای اعلام نتایج پژوهش‌های مهم

→ خبر پژوهشی

تبدیل یافته‌ها به خبر جذاب برای رسانه‌های عمومی

→ گزارش اندیشکده‌ها

گزارش‌های تحلیلی برای تأثیرگذاری بر سیاست‌ها و افکار عمومی

ابزارهای ویژه برای مخاطبان خاص

هر مخاطب نیازمند رویکرد و ابزار متفاوتی است

خلاصه سیاستی عینی

اطلاعات متعادل درباره گزینه‌های مختلف سیاستی با مزایا و معایب

خلاصه سیاستی حمایت‌طلبانه

استدلال به نفع یک گزینه خاص سیاستی

کتاب و مقاله علمی

برای مخاطبان دانشگاهی و پژوهشی عمیق

راهنمای بالینی

ابزار تخصصی برای ارائه‌دهندگان خدمات سلامت

انتخاب ابزار درست، نیمی از موفقیت ترجمان دانش است.

ترجمان دانش: یک مسیر است، نه یک ایستگاه

🎯 مخاطب‌محوری

ابزار را بر اساس نیاز مخاطب انتخاب کنید، نه بر اساس راحتی پژوهشگر.

🔄 پل بین کشف و تأثیر

ترجمان دانش، حلقه گمشده میان پژوهش و تغییر واقعی در جامعه است.

💡 سرمایه‌گذاری هوشمند

ترجمان دانش، سرمایه‌گذاری روی اعتبار و تأثیرگذاری خود پژوهشگر است.

از توجه و همراهی شما سپاسگزارم